

Renata Chmelová

SRDCEM
PRO REPUBLIKU

LIDÉ V PRAZE 10

můžou Renatu

Chmelovou zvolit senátorkou s klidným svědomím.

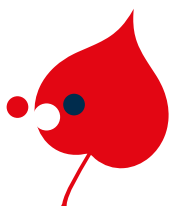
Stará se o obec, o starosti konkrétních lidí, je jejich obhájkyň v často těžkých nesnázích.

Nikdy nepopírala závažnost nemoci COVID-19, naopak rizikovou situaci jako starostka ve spolupráci s dobrovolníky a pomáhajícími organizacemi perfektně zvládala. Nikdy neměla pochopení pro Putina a jeho nároky v Evropě jako jiní.

Soubor textů Srdcem pro republiku ukazuje, jak aktivní a nezlomná v roli senátorky byla v posledních pěti letech na poli geopolitiky a kultury vzpomínání. Vidíme, jak systematicky pečovala o veřejný obraz Prahy 10 jako místa nabitého a inspirujícího svou historií.

Unikátní setkání se slovenskou prezidentkou Zuzanou Čaputovou. Opakovaná setkání s velvyslancem Ukrajiny Jevhenem Perebyjnisem. Pravidelné kontakty s desítkovými Sokoly. Pietní vzpomínky na oběti a hrdiny odboje ve Strašnicích, na Skalce, na Vinohradech i ve Vršovicích. A mnoho dalších...

Přečtěte si nejzásadnější projevy z jejího prvního funkčního období. Projevy senátorky, která svědomitě a odvážně reprezentovala Prahu 10 na veřejnosti. Senátorky, která dýchá pro Desítku.

SRDCEM
PRO REPUBLIKU

Pozvání na návštěvu Prahy 10 přijala od Renaty Chmelové i slovenská prezidentka Zuzana Čaputová. Společně položily květiny k hrobu Václava Havla.

Renata Chmelová

SRDCEM

PRO REPUBLIKU

PRAHA 10 VELKÉ POSTAVY
 VÁLKY HRDINSTVÍ
A VÝROČÍ

E-kniha vychází v září 2022 jako shrnutí práce senátorky Renaty Chmelové a jako součást její senátní volební kampaně.

Zadavatel/zpracovatel: Starostové a nezávislí

„**HISTORIE** pro nás bude jen tehdy užitečnou knihou příběhů, pokud se v ní naučíme číst a pokud si uvědomíme, že některé příběhy z minulosti se v jiných kulisách dějí i v naší přítomnosti.“

Renata Chmelová, 5. listopadu 2019

NEDĚLEJME Z ČECHŮ JEN OBĚTI!

„Nemám moc ráda, když se z Čechů dělají jenom oběti. Oběť občas bývá synonymem pro pasivitu, nečelení osudu, vyčkávání. Z našich řad, z českých mužů a žen, přitom vzešli velcí hrdinové, geniální odbojáři pracující ve skrytosti po celou dobu války, celé rodiny spolupracující se statečnými muži a ženami otevřeně bojujícími s nacistickým zlem.“

O strašnickém hrdinovi Františku Suchém,

27. dubna 2019

KAM JSME SE TO ZA PREZIDENTA ZEMANA DOSTALI?

„Kam jsme se to za pětadvacet let dostali? Kam jsme se dostali od první hlavy České republiky, která dávala komunistům jasně najevo, že patří do izolace – až k prezidentovi, který jede na komunistický sjezd poděkovat za podporu, kterou mu soudruzi vyjádřili v přímé volbě? Mluvme jasně: Dokud skalní komunista neprojeví lítost nad zločiny minulého režimu, nemůže být řeč o tlusté čáře. Není odpuštění bez pokání.“

K politickým vězňům v Motole, 12. května 2018

PŘEKVAPIVÉ POSELSTVÍ LEGIONÁŘŮ

„Legionáři nám i dnes ukazují, kolik je zapotřebí statečnosti, kolik vytrvalosti a kolik moudrého umění válčit – totiž umění bojovat tak, abychom uměli zajistit bezpečnost vlastních občanů a odstrašili ty, kdo by se ji pokoušeli narušit.“

U staré strašnické školy o smyslu bitvy u Zborova,
2. července 2019

UKRAJINA NEZDOLNÝCH A HRDÝCH OBČANŮ

„Věřím, že i oběť Vasyla Makucha přispěla k nynější obrodě ukrajinské občanské společnosti, ukrajinské politiky a Ukrajiny jako hrdého, nezdolného a samostatného státu. Odkaz těchto obětí, které vykřikly JASNÉ NE sovětské okupaci, je aktuální i dnes.“

„Porušování suverenity sousedního státu je mimořádným varováním pro všechny země střední Evropy, na prvním místě pro ty, jež byly Ruskem okupovány v minulém století.“

Na pozvání ukrajinského velvyslance Jevhena Perebyj-
nise u Makuchovy lávky ve Vršovcích,
5. listopadu 2018 a 5. listopadu 2019

2021

Václav Havel
aneb O naději
a naslouchání

Oblíbeným výrazem prezidenta a dramatika Václava Havla bylo slovo paradox. A paradoxem je nepochybně i umístění poeziomatu sem, na Vinohradský hřbitov. Poeziomat – mluvící roura – se rozezní tam, kde dominantním jevem je ticho. Rozezní se, aby inspirovala. Rozezní se, aby nerušila, ale dala směr. Po Malvazinkách s texty Jana Nerudy, Mejly Hlavsy nebo Ladislava Klímy otevíráme poeziomat tady na Vinohradském hřbitově s poselstvím Václava Havla a slovy Jiřího Šlitra, Jaroslava Foglara či Petra Nováka.

Ale zpět k paradoxům. Hřbitov je paradox paradoxů. Živí přicházejí tam, kde leží mrtví. Soustředěně vzpomínky na naše blízké se zde prolínají s opuštěností starých hrobů a s tmou, kterou jen tu a tam rozeženou planoucí svíčky. Majestát smrti by nás měl, jak tu stojíme, přivádět k pokoře a k pochopení, že lidský osud je křehký, a protože je křehký, zasluhuje si naši péči.

Jako starostka, jako žena Renata sem k hrobce rodiny Havlových chodívám pravidelně. Chodím sem sama, vodím sem návštěvy.

Je to, paradoxně, místo, odkud si při vzpomínce na Václava Havla odnášíme „ranec“ energie, inspirace, síly do dalších dní.

Havel byl muž naděje, kromobyčejně pozorný k lidem kolem sebe, muž, který posiloval naši odvahu. A muž laskavý. Celé to pro mě kromě slov vyjadřuje i snímek Pavla Štechy, kde Václav Havel naslouchá poselství anděla namalovaného starým Mistrem Theodorikem.

Václav Havel naslouchá. Naslouchejme i my.

18. listopadu 2021

Starostka Chmelová
přivítala slovenskou
prezidentku
Zuzanu Čaputovou

Starostka Prahy 10 Renata Chmelová ve čtvrtek osobně přivítala novou slovenskou prezidentku Zuzanu Čaputovou. Městská část Praha 10 se tak stala jedním z prvních míst, které ve funkci nová slovenská prezidentka navštívila. Starostka poblahopřála Zuzaně Čaputové k jejímu zvolení do nejvyšší ústavní funkce a popřála jí hodně štěstí v pracovním i osobním životě. Společně pak obě dámy položily květiny na hrob prvního porevolučního prezidenta Václava Havla na Vinohradském hřbitově.

Slovenské prezidentce darovala starostka Chmelová knihu „Evropa jako úkol: výběr z projevů Václava Havla 1990–2009“ s přáním, aby z pozice hlavy státu stmelovala svým přístupem nejen svůj národ, ale i celý evropský kontinent. Na Prahu 10 si prezidentka Čaputová odveze vzpomínku v podobě knižní publikace „Osobnosti a památky Prahy 10“.

Praha 10 poprvé v novodobé historii přivítala na svém území vrcholnou státní návštěvu. Krátce po své inauguraci (8. července 2014) památku prvního československého porevolučního prezidenta Havla uctil také slovenský prezident Andrej Kiska. Oficiálně za MČ Praha 10 ho ale tehdy nikdo nepřijal.

Poslední oficiálně přijímaný zahraniční státník na Praze 10 byl v roce 1964 první tajemník Komunistické strany Sovětského svazu Nikita Chruščov, který spolu s československým prezidentem Antonínem Novotným obdivoval tehdy nově vystavěné sídliště v Malešicích.

zdroj: Tisková zpráva MČ Praha 10, www.praha10.cz

12. 5. 2018

Hřbitovy
v Ďáblicích a Motole
aneb Oběti komunistického
režimu za vlády
s podporou KSČM

V našem hlavním městě jsou dvě místa – dva symboly komunistické nenávisti – nenávisti, která šla až za hrob. Je to hřbitov v Ďáblicích, z něhož byly nedávno vyzvednuty ostatky umučeného Josefa Toufara. A tento hřbitov v Motole. Na obou těchto místech se setkáváme s hromadnými hroby – s pohřebními jámami, kde za nedůstojných okolností spochinuli popravení – nebo ve vězení zemřelí – političtí vězni.

Budme prosím konkrétní. Na deskách čteme místa, kde tyto oběti komunistického režimu zemřely. Kde byly popraveny či zastřeleny. Praha. Mírov. Jáchymov. Ostrov nad Ohří. Jména těchto popravených zde můžeme číst jen díky úsilí řady historiků z konce dvacátého století. Komunisté chtěli zašlapat památku obětí svých justičních vražd i po smrti.

„Jsi nula, nemáš jméno, nikdo si na tebe nevzpomene.“ Takhle byli schopni komunističtí vyšetřovatelé deptat ty, které vyslýchali. A takhle vůči nim postupovali i po jejich smrti. Mezi zdejšími oběťmi komunistické perzekuce je hrdina druhé světové války, který bojoval za naši svobodu z Anglie. Odpočívají zde a na spravedlnost, která není z tohoto světa, tu čekají vzdělaní a schopní lidé. Občansky a politicky kompetentní osobnosti, které mohly další desítky let dávat svou energii, schopnosti a um české společnosti. A nemohly, protože jejich životy komunisté nemilosrdně zmařili. Jsou mezi nimi zralí muži v nejlepších letech. I mladí muži ve věku absolventů vysokých škol. Jaroslav Blahník, Miroslav Chmelař. Oba popravení ve věku třiačtyřiceti let. Josef Charvát, Vratislav Polesný, Zdeněk Profous, Oldřich Sklenička – všichni popravení v šestadvaceti. Jsme tady, abychom důstojně uctili památku obětí komunistického teroru.

Naše dnešní svoboda nebyla zadarmo.

Není ale výprodejem naší těžce dobyté svobody skutečnost, že právě v těchto dnech a bez jakýchkoliv skrupulí – dokonce se vřelým doporučením z Hradu – vzniká vláda s pomocí komunistické strany? Není to plivanec do tváře obětí, jimž jsme se přišli poklonit? Chci široké veřejnosti připomenout zákon číslo 198 z roku 1993 – o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu. V jeho úvodu čteme:

„Komunistická strana Československa, její vedení – a členové – jsou odpovědní za způsob vlády v naší zemi v letech 1948–1989 ... Za vědomé porušování lidských práv a svobod. Za morální a hospodářský úpadek provázený justičními zločiny a terorem proti nositelům odlišných názorů ... Zneužíváním výchovy, vzdělávání, vědy a kultury k politickým a ideologickým účelům.“

Zákon má jen devět paragrafů, je pořád platný. A bude dál platný v té míře, v jaké ho budou ctít politici i občané. Kam jsme se to ale za pětadvacet let dostali? Kam jsme se dostali od první hlavy České republiky, která dávala komunistům jasně najevo, že patří do izolace? – Až k prezidentovi, který jede na komunistický sjezd poděkovat za podporu, kterou mu soudruzi vyjádřili v přímé volbě? Mluvme jasně: Dokud skalní komunista neprojeví lítost nad zločiny minulého režimu, nemůže být řeč o tlusté čáře. Není odpuštění bez pokání. (...)

Alexandr Solženicyn napsal:

„Čára, jež dělí dobro od zla, protíná srdce každého člověka. ... V průběhu života se v lidském srdci tato čára

přemísťuje. Jednou je zatlačena jásajícím zlem. Podruhé uvolní prostor procitajícímu dobru. Jeden a týž člověk bývá v různých dobách svého života a v různých životních situacích naprosto rozdílným člověkem. Jednou má blíž k ďáblu. Jindy zas k světcí.“

Přes všechno rozhořčení, které námi na tomto místě při vědomí komunistických zločinů cloumá, nesmíme nenávidět. Nenávistí bychom se jenom sami ničili a užírali. Pustíme se s ještě větší silou a odhodláním do něčeho jiného. V mnoha městech a obcích stojí drobné památníčky a pamětní desky obětem druhé světové války. Stalo se, že komunistický režim upřednostňoval oběti z řad komunistické strany – a nepřipomínal osobnosti, které k soudruhům nepatřily.

Připomínejme poctivě a nahlas i nekomunistické oběti druhé světové války a oběti komunistického režimu tam, kde žijeme. Ve městech, v obcích, v městských a obecních kronikách. Ve školách, v médiích, na ulicích. Ve veřejném prostoru, v lokálním tisku i v zastupitelstvech. Využijme co nejplněji času, který zbývá pamětníkům strašných událostí padesátých let. A zaznamenejme jejich svědectví. Jejich moudré postřehy k tehdejším událostem i k dnešní situaci. Věřím, že se přitom naučíme mnohé i o sobě. A že to bude ta nejlepší prevence vůči autoritářským, nedemokratickým a parlamentem pohrdajícím tendencím, s nimiž jsme dennodenně konfrontováni dnes.

12. května 2018 (projev k uctění památky obětí komunismu na hřbitově u krematoria v Praze-Motole)

28. 3. 2017

Kardinál Miloslav Vlk
aneb Lásky, svoboda
a právo

Doprovodila jsem v katedrále s kolegou zastupitelem Pavlem Marešem na poslední cestě pana kardinála Vlka, který zemřel 18. března 2017. Bylo to důstojné, milé a pokorné rozloučení. Pan kardinál byl statečný muž, který nesl velkou odpovědnost a zvláště v posledních letech překvapoval svojí pevností a jasným slovem. Až nedávno jsem se dozvěděla, kolik přátel měl i u nás v Praze 10. Nebyl nějaký krasořečník, ale všimla jsem si, jak často a naléhavě mluvil o třech věcech: lásce, naší svobodě a právu. Ať je mu země lehká!

17. 11. 1989

Listopad 1989
aneb Dveře ke svobodě
i odpovědnosti

Milí studenti, vážení rodiče, pro nás starší je 17. listopad 1989 naprosto klíčovým životním okamžikem. Byl to pro nás rok zázraků. Kdybych si měla zvolit tři slova, která nejsou vzpomínkou, ale živou přítomností, řeknu: Svoboda. Demokracie. Odpovědnost.

Odpovědnost za to, co se sebou, se svou rodinou, s naším domovem udělám. Předtím tomu tak nebylo. Stát a komunisté pečovali o člověka tak, že neměl svobodu, neměl odpovědnost. Nemohli jsme říkat, číst, poslouchat ani dělat, co jsme považovali za rozumné. Od 17. listopadu 89 nemůžeme průšvihy, které se nám staly, svalovat na druhé. Svoboda a demokracie jsou úžasné, ale často také pořádně obtížné.

Pro vás mladší je svoboda, demokracie i odpovědnost za vlastní život do jisté míry samozřejmostí. A to je moc dobře. Svoboda slova, svoboda shromažďování, svoboda vyznání, svoboda cestovat znamená pestrost a různost. Zároveň aby se to celé nerozpadlo, je třeba určitého řádu. Takže nejen různost názorů, ale také vzájemná tolerance. Nejen svoboda druhého tvrdě kritizovat, ale také k němu mít jako k člověku úctu.

Dnes ale hlavně slavíme. Slavíme, že už si nemusíme povinně říkat soudruhu, soudružko. Už nám za zády potají nechodí udavači, když si chceme poslechnout cizí písničku. Už se kvůli politickým postojům neodstraňují lidé ze škol a zaměstnání. Už můžeme uskutečňovat záměry, které jsme si naplánovali. Můžeme svobodně snít i tvrdě pracovat. Všichni můžeme cestovat. Díky svobodě a odpovědnosti za své životy víme, že úspěchy ve škole, v práci, v osobním i profesním životě nepřicházejí samy, ale vždycky díky cílevědomosti a tomu, že jsme nároční především sami na sebe.

17. listopad byl dveřmi, kterými jsme vstoupili do úžasného dobrodružství. Hymnou sametové revoluce byla píseň Marty Kubišové, která začínala: „Ať mír dál zůstává s touto krajinou. Zloba, závist, zášť, strach a svár, ty ať pominou...“

Ze srdce Vám přeju, aby Vaše životní dobrodružství byla plná přátelství a zkoušek, ve kterých obstojíte. Abyste uměli zvládat odpovědnost za své životy. Ať mír a pokoj zůstává s Vámi, s vašimi rodiči, s domovem, ve kterém žijete, s městem, kam chodíte do školy. S námi se všemi!

16. listopad 2019

(projev při zahájení komponovaného večera k 30 letům svobody v Kulturním domě Barikádníků)

1968

U MAKUCHOVY LÁVKY ANEB PRYČ S OKUPANTY TEHDY I DNES

Jevhen Perebyjnis, velvyslanec Ukrajiny, pozval Renatu Chmelovou na otevření lávky ve Vršovcích, naproti Ukrajinské ulici. Pojmenována byla na počest Vasyla Omeljanoviče Makucha, který se v Kyjevě 5. listopadu 1968 polil benzínem a zapálil. Podle některých historiků měl vykřiknout slova: Pryč s okupanty Československa!

Senátorka Renata Chmelová přednesla na tomto místě během svého prvního volebního období celkem tři projevy. Při všech třech příležitostech poukázala na aktuální hrozby ruského imperialismu.

Pan velvyslanec Jevhen Perebyjnis a senátorka Renata Chmelová si poprvé připomínají oběť Vasyla Makucha, muže, který „pozvedl svůj hlas a obětoval svůj život ve prospěch druhých ve chvílích totální beznaděje a marasmu“.

Stavíme most mezi Prahou a Kyjevem

Vážení přítomní, v létě jsme si u nás v Praze 10 připomněli čtyři oběti invaze do Československa z roku 1968. Čtyři konkrétní civilisty, kteří zemřeli vinou ruských okupačních vojsk na území naší městské části. Čtyři malé pomníčky jsou konkrétním svědectvím našeho odhodlání, že nechceme, aby se na ně zapomínalo. Nechceme dopustit, aby nastaly takové poměry, které museli prožívat oni.

Dnes se opět vracíme do roku 1968 a stavíme takřikajíc most mezi Prahou a Kyjevem. Dnes je to přesně padesát let od chvíle, kdy se pro svobodu ukrajinského národa v Kyjevě upálil Vasyl Omeljanovič Makuch. Jedenačtyřicetiletý muž se kolem půl páté večer na kyjevském Chreščatyku, u vchodu do domu č. 27, poblíž Bessarabského tržiště, polil benzínem a zapálil. Podle některých autorů měl přitom kromě slov o svobodné Ukrajině vykřiknout: Pryč s okupanty Československa!

Dnes po Vasylu Makuchovi, který si v době vymknuté z kloubů prožil svoje, pojmenováváme dosud bezejmenovou lávku naproti ulici Ukrajinská. Nenápadná, užitečná stavba zkrátí cestu všem, kteří zde bydlí nebo kteří sem zavítají. Co bychom si z dnešního dne měli vzít?

Činy naděje

1. Přes veškerou tragičnost dějin 20. století a přes veškerou složitost násilí v sovětské říši je čin Vasyla Makucha

z 5. listopadu 1968 činem naděje. Lidé jako Vasyl Makuch, Ryszard Siwiec, Jan Palach a Jan Zajíc pozvedli svůj hlas a obětovali svůj život ve prospěch druhých ve chvílích totální beznaděje a marasmu. Tyto živé pochodně si zasluhují naši úctu. Zasluhují si naši vzpomínku, zasluhují si naše úctyplné mlčení.

Pro svobodu se pracuje ve skrytosti

2. Místo, kde se pan Makuch upálil, nejspíš nenajdeme v běžných bedekrech Kyjeva. Ani tímto místem ve Vršovicích, na němž stojíme, nebudou nikdy proudit davy. Co nám to říká? Možná toto: Pro svobodu se pracuje ve skrytosti. A svobodné poměry jako součást našich každodenních životů nejsou samozřejmostí. Svoboda jednotlivce je totiž těsně spojena s jeho odpovědností za druhé a za společnost. My všichni máme usilovat o spravedlnost a pokojné soužití bez útlaku jednotlivců, etnik, menšin i celých národů.

Zákeřné obsazení Krymu Ruskem je varováním

3. Poselství pánů Makucha, Siwiece a Palacha není jen věcí minulosti. V současném světě je potlačování občanských svobod bohužel na denním pořádku. A nejen potlačování svobody. V únoru příštího roku to bude pět let, co Ruská federace zákeřným hybridním způsobem obsadila poloostrov Krym. Porušování suverenity soused-

ního státu je mimořádným varováním pro všechny země střední Evropy, na prvním místě pro ty, jež byly Ruskem okupovány v minulém století.

Lidé i věci mají jména. Oběti nejsou nikdy bezjmenné. Jméno znamená příběh, konkrétní tvář, konkrétní čin. Někdy jde o příběhy burcuje, o příběhy s vykřičníkem. Nechť si vykřičník, vyslovený Vasylem Makuchem, připomínáme co nejčastěji.

Děkuji všem, kdo se zasloužili o tuto užitečnou stavbu i o její pojmenování. Ať dobře slouží! Děkuji vám za pozornost.

5. listopadu 2018

Mimořádné činy burcuje

Vážení přítomní,

setkáváme se po roce znovu u Makuchovy lávky, kterou jsme loni slavnostně otevřeli. Chceme si s úctou připomenout jednu konkrétní oběť lidského života a připomenout důvody, pro které Vasyl Makuch položil svůj život. Ale nejsme tu jen pro vzpomínání. Historie pro nás bude jen tehdy užitečnou knihou příběhů, pokud se v ní naučíme číst a pokud si uvědomíme, že některé příběhy z minulosti se v jiných kulisách dějí i v naší přítomnosti.

Rok 1968 byl rokem mnoha nadějí, ale i rokem těžké beznaděje a deziluzí. Generace mých rodičů, která je generací prarodičů současných žáků základních škol a studentů středních škol, hleděla s nadějí na tzv. obrodný proces v Československu 1968. Jakékoli šance

na demokracii, občanský i ekonomický vzestup, svobodu a především vládu ve svých vlastních rukou však v srpnu 68 rozdrtily sovětské tanky. Připomeňme si, že následná sovětská okupace trvala necelých 23 let, tedy skoro čtyřikrát déle než okupace nacistická. Poslední sovětská vojska opustila naši zemi až v červnu 1991.

Mimořádné činy burcuji

Do temné a beznadějně situace podzimu roku 68 a zimy 69 vstupuje mimořádnými činy několik mužů v různých zemích střední Evropy.

8. září 68, ani ne 20 dní po invazi sovětských vojsk do Československa, se ve Varšavě na stadionu upaluje otec pěti dětí, devětapadesátiletý Ryszard Siwiec.

5. listopadu 1968 se v Kyjevě pro svobodu ukrajinského národa zapaluje jedenačtyřicetiletý Vasyl Makuch. Kromě svobody svého vlastního národa podle dochovaných svědectví vykřikl také větu: „Pryč s okupanty Československa!“

16. ledna 1969 – v době po všech stránkách zcela depresivní – se na Václavském náměstí v Praze upaluje Jan Palach. Hořící pochodeň č. 1 – nebo jak jeho oběť nazvala režisérka Agnieszka Hollandová – „Hořící keř“.

25. února 1969 jej následuje „pochodeň číslo 2“ Jan Zajíc. Obětí v naší zemi bylo víc a bohužel se na ně zapomíná: Josef Hlavatý v Plzni, Evžen Plocek v Jihlavě.

Jak tyto činy hodnotit? Jak se k nim stavět? Co si z nich vzít pro dnešek?

Byly to mimořádné oběti. Byly to burcuující činy, bez kterých by patrně leckterá záda byla předem ohnutější,

leckterá spolupráce s totalitním režimem snadnější, leč který občan přizpůsobivější totalitní moci. Byly to činy a oběti jednorázové, ale ze všech těchto obětí vzešlo něco nového, silného a nezdolného.

Ze Siwievovy oběti se rodí nekompromisní boj Poláků za vlastní samostatnost bez sovětské asistence. Z Palachovy oběti se zrodil Palachův týden v roce 1989, předzvěst velkých společenských změn a pádu komunismu. Věřím, že i oběť Vasyla Makucha přispěla k nynější obrodě ukrajinské občanské společnosti, ukrajinské politiky a Ukrajiny jako hrdého, nezdolného a samostatného státu. Odkaz těchto obětí, které vykřikly JASNÉ NE sovětské okupaci, je aktuální i dnes.

Ráda zde znovu připomenu, že Makuchova lávka je užitečnou stavbou, ale v nenápadné čtvrti. Určitě ji nenajdeme v žádném průvodci Prahou.

Obdobně i naše péče o svobodu, naše odpovědnost za sebe, za naše rodiny, za město, ve kterém žijeme, i za stát, jehož příslušníky jsme, se odehrává většinou v šedi a mlze našich každodenních životů.

Zlomové okamžiky dějin nepřicházejí náhle. Připravují se dlouhodobě, jako vyústění procesů, na které máme – sice malý, ale bezprostřední – vliv i my.

Znepokojující snahy Ruska na Donbasu a hybridní boj proti Evropě

Jako členka zahraničního výboru Senátu se znepokojením sleduji neustávající snahu Ruské federace obnovit svůj vliv v zemích bývalého východního bloku. Samozřejmě i na Ukrajině a u nás. Za poslední léta se

nezměnilo skoro nic na ukrajinském Donbasu. Zdejší konflikt postupně zamrzá, okupovaný Krym zůstává Putinův. U nás jde o měkčí, ale o to nebezpečnější způsoby hybridního boje. Financování podivných médií, podpora politických stran a hnutí usilujících o rozbití Evropské unie, pozvánky pro podivné lidi na oslavy státní samostatnosti. Atd. Atd.

Přesto nikdo z nás zatím nežije v zoufale bezvýchodné situaci roku 68 a 69. Máme prostor budovat stát se silnými institucemi. Stát se spravedlivě rozhodujícími nezávislými soudy. Společnost s kvalitní ekonomikou, s nezkorumpovanou státní správou a samosprávou.

Máme na to čas, prostor i příležitosti. Prosím, abychom těchto příležitostí využívali, abychom je nepromarňovali. Abychom nemysleli jen na osobní prospěch, ale aby každý z nás pamatoval na to, co může zlepšit ve svém okolí. Přemýšlejte i o vstupu do veřejného života. To všechno je dobrý začátek pro to, aby se podobné velké oběti nemusely opakovat.

Děkuji vám za pozornost

5. listopadu 2019

Děkujeme Makuchovi, že nemlčel

Vážení přítomní,
setkáváme se na tomto místě někteří už potřetí. Důvod naší přítomnosti zde je stále stejný. Chceme si připome-

nout oběť života jedenačtyřicetiletého Vasyla Makucha, který se 5. listopadu 1968 stal v Kyjevě živou pochodní pro svobodu ukrajinského národa. Podle věrohodných svědectví zněla jedna z vět, kterou Vasyl Makuch vykřikl: „PRYČ S OKUPANTY ČESKOSLOVENSKA!“

A právě proto jako představitelka místní samosprávy i jako členka Senátu trvám na tom, aby zde veřejně byla přítomná pamětní deska věnovaná tomuto muži. Tato deska připomíná minulost, na kterou nelze zapomenout. Tato deska také připomíná přítomnost, ve které žijeme.

Křivdy a škody způsobené sovětskou okupací Československa mezi lety 1968–1991 byly nezměrné, bylo zlikvidováno nesčetně jednotlivých lidských osudů, plánů, vztahů a celých rodin.

O to více je třeba si připomínat ty, kteří nemlčeli, a obzvláště ty, kteří nemlčeli v zemích, odkud přijeli „vojáci v hranatých železných maringotkách“, jak zpívá Karel Kryl.

Děkujeme Vasylu Makuchovi, že nemlčel. Děkujeme za jeho oběť a budeme si ji tady i nadále připomínat. Chceme také bdít nad tím, aby se dějiny podobně ošklivým způsobem neopakovaly. To je výzva Vasyla Makucha. Kéž se nám i Ukrajině daří posilovat demokracii, udržovat funkční demokratické instituce, jako jsou soudy, svobodná média, samosprávy. Kéž se daří nám i Ukrajině prosazovat spravedlivé a transparentní uspořádání společnosti i hospodářství, které slouží všem občanům, a ne zájmům jen vybraných lidí.

5. listopadu 2021

27. června 1950

Milada Horáková
aneb O ženách
rozvíjejících svůj potenciál

Milada Horáková je pro nás symbol. Zástupný, silný a živý symbol.

Proč zástupný symbol? Milada Horáková svým způsobem zastupuje všechny oběti komunistického režimu. Doktorka Horáková ukazuje na veškerou myslitelnou bestialitu totalitního režimu, který se na výstrahu neštítel oběsit ženu-političku, matku sedmnáctileté dcery – aby tak zastrašil další a zamezil účinným formám odporu.

Proč silný symbol? Milada Horáková byla silná žena. Silná tím, jak srdnatě čelila do poslední chvíle svým věznilům i jak statečně – tváří v tvář smrti – povzbuzovala a utěšovala své nejbližší. Její síla ovšem spočívala i ve společenském a politickém díle, které za sebou zanechala. Byla právníčkou, která systematicky pracovala na lepším sociálním systému pro rodiny a děti. Pracovala na systému, který nerozmažloval, ale zabraňoval tomu, aby byly pohřbívány talenty chudých lidí. Milada Horáková svými aktivitami rozvíjela i politická témata spjatá se životem žen v bouřlivě se měnící a rozvíjející společnosti. Jaký potenciál má společnost v ženách matek? V ženách uplatňujících se v různých profesích? V ženách, které rozvíjejí svůj potenciál? My to dnes víme, její generace to tušila a byla toho průkopnicí. Věděla, že pro šíření svých myšlenek potřebuje populární platformu, a tak po 2. světové válce spoluzakládala dosud vycházející ženský časopis VLASTA.

A proč živý symbol? Vstoupíte-li do budovy nové radnice na Mariánském náměstí a jdete po schodech do hlavního sálu, všimnete si její pamětní desky od Jaroslavy Lukešové. Milada Horáková byla dlouho jediným člověkem, kterého hlavní město poctilo čestným občanstvím in memoriam. I když zemřela, její život, práce, slova jsou

pro nás tak inspirativní, že k nám mluví dodnes, navzdory smrti – tak jako živí lidé, s kterými se setkáváme, od nichž čerpáme životní moudrost a zkušenosti.

Svůj zápas o vlastní důstojnost i o důstojnost druhých prožívala Milada Horáková do posledního dechu. Svoji naději z celého srdce skládala v Boha. Její dopisy z vězení jsou mimořádné. Laskaost, vlídnost, pevnost, jasná mysl, naděje, odvaha! Krátce po půlnoci v den své popravy napsala:

„Co Vás je, já jsem sama a musím si také pomoci. – Nikdy jsem nepochybovala o Vaší síle, ale překvapili jste mne. Bude to ještě bolet chvíli, ale pak už stále méně a méně. (...) Nejsem bezradná a zoufalá – nehraji, je to ve mně tak klidné, poněvadž mám klid ve svém svědomí. – Vyžádejte si dopis, který jsem Vám napsala, a v něm je celý můj odkaz. Je jen pro Vás, alespoň něco v životě, co patří pouze Vám a těm, které mám tolik ráda. Všechno se mi v posledních chvílích zdá jako neskutečné, a přeci počítám už jen minuty. Není to tak zlé – jen o Vás teď jde, ne už o mne. Budte silní! Mám Vás tolik ráda a taková láska se přece nemůže ztratit, rozplynout. Nic se na světě neztrácí, všechno nějak vrůstá dál a ožívá znovu. – Jděte vždy jen s tím, co je blízko životu. Držte se jeden s druhým a opírejte se navzájem! Znovu opakuji: ten nový, blížící se život mne ohromně vyrovnal. (...) Cítím; stojíte tu se mnou. Ted' ještě pevný ruky stisk. – Ptáci už se probouzejí – začíná svítat. Jdu s hlavou vztyčenou – musí se umět i prohrát. To není hanba. I nepřítel nepozbyde úcty, je-li pravdivý a čestný. V boji se padá, a co je jiného život než boj. Budte zdraví! Jsem jen a jen Vaše. Milada“

Buďme za Miladu Horákovou vděční.

27. června 2019

5. 5. 1945

Pražské povstání
aneb
„A teď ke geopolitice“

Přišli jsme, abychom si s úctou připomněli téměř tři tisíce padlých Čechoslováků během Pražského povstání v květnu 1945. Přišli jsme vzpomínat a společně přemýšlet. Osobně přemýšlím o třech věcech.

Za prvé, Pražské povstání jako výraz odporu vůči nacistům nebyla cizí, ale jednoznačně naše národní akce. Za druhé, během několika dní v našem hlavním městě zemřely tisíce našich občanů. Před jejich statečností a odvahou se hluboce skláním. A za třetí, tak jako s mnoha jinými věcmi, i s Pražským povstáním se okamžitě takříkajíc svezla politika a geopolitické ohledy.

Ad 1. Pražské povstání bylo skutečně velkou akcí domácího odboje, jenž ho vymyslel a zrealizoval. Profesor Albert Pražák, předseda České národní rady, jež povstání řídila, zdůrazňoval po válce, že na něm měly účast všechny vrstvy obyvatelstva. A mezi jeho mrtvými a raněnými jsou všechny vrstvy bez rozdílu stavu, třídy a pohlaví. Povstáním jsme prokázali světu, že jsme schopni boje za svobodu. „Že v nás nevymřelo vědomí povinnosti nestrpět žádnou porobu a vždy se jí zhostit se zbraní v ruce“.

Ad 2. Povstání pod vedením České národní rady propuklo v květnu 1945. Před tímto datem by se každá větší rezistence setkala s mimořádně zastrášující odpovědí Němců. V květnu 45 tomu bylo tak, že nacisté v okolních evropských zemích byli sice poraženi, ale v našem prostoru a zejména v Praze chtěli dál vzdorovat a vytěžit pro sebe maximum. Reakce německé armády na povstání byla i tak tvrdá a velmi účinná, hlavně kvůli

převaze ve zbraních. Nerovná situace na bojišti vedla Pražany ke stavbě barikád. 6. května jich v pražských ulicích vyrostlo víc než 1600 a umíraly na nich stovky lidí. Historici z Vojenského historického ústavu před třemi lety zpřesnili a zvýšili jejich počet na necelé tři tisíce. Další tři tisíce byly zraněny. Padlo 300 příslušníků armády generála Vlasova, kteří stáli na straně povstalců. Ve vnitřní Praze pak padlo třicet a v okolí Prahy téměř 700 rudoarmějců. Na opačné straně padlo 1000 německých vojáků.

Ad 3. A teď ke geopolitice, což je v našem současném ústavním pořádku do jisté míry doména Senátu.

A): Víme, že Pražanům, kteří povstali, mohli přijít na pomoc Američané. Ale nesměli.

B): Přes všechny nezpochybnitelné vojenské i taktické zásluhy byli předáci České národní rady téměř ihned odstrčeni. Málem skončili ve vězení. Jak lakonicky napsal Petr Pithart, „hned druhý den po přiletu košické vlády do Prahy – velvyslanec Sovětského svazu, soudruh Zorin – vzkázal po telefonu Fierlingerově vládě, že zástupci domácího odboje – Česká národní rada – se do nové vlády dostat nesmí, ačkoli jim to Beneš sliboval celou válku. (...) Stalin chtěl osvobodit Prahu sám. Domácí odbojáře a vojáky bojující v zahraničních jednotkách neměl nikde rád. Ani u nás.“

Mějme prosím v úctě všechny oběti konce války. Finále druhé světové války bylo kruté a krvavé. Mějme úctu i k obětem z řad rudoarmějců, nezapomínejme ale, že současně s Rudou armádou vstupuje do naší vlasti politika sovětského impéria, která pak v roce 1968 přeroste v otevřenou okupaci.

Věřím, že každý z nás je na Pražské povstání hrdý. Pamatujme si nejen ústřední boje o rozhlas nebo zkázu novogotické staroměstské radnice, kde se právě nacházíme. Kdekoli v Praze potkáme květnový pomníček, vzpomeňme na hrdinství našich lidí v květnu 1945.

Zachránili toto krásné město pro budoucnost.
Naši budoucnost. Děkujeme vám!

5. května 2018

(projev k uctění památky padlých v Pražském povstání,
Staroměstská radnice)

1944

Romský holocaust
aneb NE falešnému
vlastenectví

Vlajky na veřejných budovách mají upozorňovat na podstatné věci.

Romská vlajka v Praze 10 i na jiných místech v naší zemi znamená připomenout si s úctou povraždění tří tisíc Romů v koncentračním táboře v Osvětimi. Nacisté zde v noci z 2. na 3. srpna 1944 zlikvidovali tzv. rodinný cikánský tábor.

V koncentráku v Auschwitz zahynulo kvůli nacistickému běsnění 20 000 Romů a Sinthů. Z dnešního Česka zmizelo během války celkem 6000 našich romských spoluobčanů. Zatímco židovské i české oběti byly s pietou připomínány prakticky od konce války, vyklizení prasečince v Letech u Písku na místě romského koncentračního tábora doprovázely více či méně hrozná až hrůzná zpochybňování, „ekonomické analýzy“ atp.

Tváří v tvář 326 romským obětem v Letech u Písku, tváří v tvář cílené likvidaci romské inteligence, tváří v tvář pokusům současných falešných vlastenců stavět národní a občanskou pospolitost ne na občanských ctnostech, ale na příslušnosti k národu a kmenu a na nenávisti k cizím, k Romům atd. je třeba symbolicky zvednout hlas a romské oběti si zvláštním způsobem připomenout.

Sama si v tichosti připomínám oběti války z Prahy 10 i statečnost odbojářů. Romský holocaust je pro mne věc, na kterou slova nestačí. Vzpomeňte na ně prosím uprostřed léta i Vy.

2. srpna 2020

1942

Miroslav Vojtěchovský
aneb Národní vzdor
ve Strašnicích

Zavedli jsme na radnici zvyk navštívit každý rok jiné místo spojené s koncem války a hrdinstvím našich lidí. I místa málo známá, málo frekventovaná. Letos je velké, osmdesáté výročí květnových a červnových událostí roku 1942. Díky usnesení Parlamentu si 27. května poprvé připomeneme Den národního vzdoru. Vrcholný čin našeho domácího i západního odboje – odstranění tyrana Reinharda Heydricha – byl potrestán v červnu 1942 likvidací dvou obcí, Lidic a Ležáků, a 22. října 1942 pak masovou popravou dvou set šedesáti dvou spolupracovníků parašutistů v koncentračním táboře Mauthausen.

Chceme si s vámi právě zde a v tomto výročním roce připomenout jednoho z velkých a pozapomenutých hrdinů našeho odboje, pana Miroslava Vojtěchovského. Evangelického křesťana, skauta, sokola, člověka podnikavého a věrného vlasti.

Deset minut odsud, za dnešním areálem Gutovka, naproti někdejší malé strašnické „staré škole“ stál před 80 lety statek rodiny Vojtěchovských. Z něho se v zimě a na jaře 1942 vysílaly zprávy do Londýna. Zde nějakou dobu pobývali parašutisté Gabčík, Kubiš a Valčík a několikrát zde byl i štábní kapitán Václav Morávek, jeden z tří králů. Miroslav Vojtěchovský byl za svou odbojovou činnost, spojenou s vysíláním zpráv do Londýna, zatčen a 30. června 1942 v Kobylisích ve věku 36 let popraven.

Sílu k tomu, aby dělal to, co dělal, sbíral i tady v kostele v Kralické ulici. Čest jeho památce! Poděkování a vděčnost konkrétním hrdinům, kteří bojovali za naši svobodu!

8. května 2022

8. 10. 1941

Sokolové
aneb Neptali se Co za to?

Sokolové vždycky bojovali za svobodu a demokracii. Byli věrní naší republice. Budovali náš stát, spoluutvářeli svou domovinu, svoje okolí. Pronásledovali je nejdříve nacisté a poté i komunisté. Sokolové byli praví vlastenci: ne pusou jako mnozí pseudovlastenci dnes, ale činem a prolitou krví. Při akci „Sokol“ v noci ze 7. na 8. říjen 1941 bylo zatčeno devět stovek funkcionářů Sokola a deportováno do koncentračních táborů. Sokolům byl zabrán veškerý majetek a Česká obec sokolská rozpuštěna. Byla to promyšlená likvidační akce Reinharda Heydricha.

Už předtím, 27. září 1941, byl zatčen předseda protektorátní vlády spolupracující s prezidentem Benešem v Londýně – generál Alois Eliáš, který se narodil pár domovních bloků odsud ve Francouzské ulici. Den poté, na svátek sv. Václava 28. září 1941, byl vyhlášen výjimečný stav. Sokolové však nerezignovali. Věděli, že tyranu Heydrichovi je zapotřebí, byť v oslabení, aktivně čelit.

Některé z nich si připomeňme. Manželé Šenoldovi ve Vršovické 882/12 hostili konspirační schůzky sokolských odbojářů. Byli zastřeleni 26. ledna 1943 odpoledne v Mauthausenu. Rostislav Hrnčířík, člen vršovického Sokola a kavárník v budově místní sokolovny, spolu s manželkou Boženou obstarával parašutistům z Anglie potravinové lístky. On byl v Mauthausenu zastřelen 22. října 1942, ona udušena ve zdejší plynové komoře 26. ledna 1943. Svůj život za svobodu naší země i národa obětoval také řídící učitel na dnešní ZŠ Karla Čapka a starosta Sokolské župy Krušnohorské – Jan Zelenka-Hajský.

Stojíme ve Vršovících, ale své oběti měli Sokolové také ve Strašnicích. Manželé František a Milada Hejlovi žijící Pod Viktorkou 4 poskytovali účinnou pomoc jak

výsadkům z Anglie, tak dalším lidem žijícím v ilegality. On byl významným cvičitelem karlínského Sokola a patřil k rozhodným zastáncům Heydrichovy likvidace. Oba byli zastřeleni v Mauthausenu: ona 24. října 1942, on 26. ledna 1943.

Rodina Vojtěchovských se zapojila do sokolského odboje v rámci organizace JINDRA a skrývala na svém statku v ulici Ke Strašnické – kromě vysílačky Sparta – také Jozefa Gabčíka a Jana Kubiše z Anthropoidu a Josefa Valčíka ze Silver A. Strašnický sokol Miloslav Vojtěchovský byl vyzrazen v květnu 1942 a zastřelen 30. června 1942 v Kobylisích. A byli další a další, jejichž jména můžete číst na pamětních deskách Sokoloven ve Vršovicích i Strašnicích.

Přišla jsem s vděčností, abych se jim aspoň takto poklonila. Když nahlížíme, jaké životy žili, vidíme lidi DOBROVOLNĚ SE OBĚTUJÍCÍ.

V době míru jsou to lidé odpovědní za své rodiny, za své podnikání a zároveň pracující nezištně pro blaho spolku, obce a státu. V době válek a celonárodní zkoušky stojí na těchto skrytých mužích a ženách to, zda jako národní společenství, jako celek, obstojíme – anebo ne.

My máme dnes svoje zkoušky, svoje výzvy a svoje úkoly. Ale v tom základním, v hledání společného dobra a v nezištném nasazení pro své město, obec a stát, se je učme následovat! V tom, jak se neptají CO ZA TO, jsou pro nás velkou inspirací. Ať se nám to daří nejen dnes!

8. října 2019

(pietní akt u vršovické sokolovny, Památný den Sokolstva)

1939–1945

HOLD ČESKÉMU ODBOJI
VE STRAŠNICKÉM
KREMATORIU

František Suchý aneb O lásce k bližnímu, vlasti a svobodě

Přišla jsem, abych promluvila a sklonila se před oběťmi z řad českého odboje z let 1939–1945. „Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí svůj život za své přátele,“ rezonuje mi v srdci prostá věta z Janova evangelia. Proto jsem sem přišla. Protože jsem jednoduše vděčná. Mám úctu k spravedlivým bojům a statečnému úsilí příslušníků českého odboje. Protože jedině láska k bližnímu, láska k vlasti a láska ke svobodě může kohokoli motivovat k tomu, aby za tuto svobodu položil život.

Sleduji ráda dějiny na příbězích konkrétních rodin. Loni zemřel pan František Suchý, který se svým tatínkem během protektorátu tajně opisoval seznamy a ukrýval urny s popelem 2200 popravených, již měli být anonymně pohřbeni do hromadného hrobu. Zmiňme například urnu s popelem generála Josefa Mašína. Jak otec, tak syn následně bojovali na barikádách Pražského povstání. Byl to zlý sen, když pár let po druhé světové válce přišla po nacistickém útlaku rudá totalita. Pro

Suché začalo vše nanovo. A s horšími důsledky než za nacistické okupace. Postarali se o ukrytí urny s popelem Milady Horákové, známé popravené poslankyně. František Suchý ml. nakonec skončil v tenatech komunistické bezpečnosti a odseděl si řadu let v komunistických žalářích.

Chci tu dnes zdůraznit jednu věc. Hrdinové českého odboje byli ve valné většině lidmi hluboce humanistickými. Lidé praktičtí, odhodlaní k akci a zároveň s hlubokou úctou ke svobodě druhých a k myšlence demokracie. Nemám moc ráda, když se z Čechů dělají jenom oběti. Oběť občas bývá synonymem pro pasivitu, nečelení osudu, vyčkávání. Z našich řad, z českých mužů a žen, přitom vzešli velcí hrdinové, geniální odbojáři pracující ve skrytosti po celou dobu války, celé rodiny spolupracující se statečnými muži a ženami otevřeně bojujícími s nacistickým zlem.

Skláníme se zde před oběťmi Lidic a Ležáků. Skláníme se zde před obětí 294 československých vlastenců, příbuzných a spolupracovníků parašutistů, kteří se podíleli na odstranění Reinharda Heydricha, jednoho z nejbrutálnějších nacistických pohlavárů. Skláníme se před těmi, jejichž jména a příběhy už neznáme, ale bez jejichž investice ve prospěch naší svobody bychom tu nestáli. Jejich oběť nás zavazuje k tomu, abychom se chovali důstojně, abychom brali ohled jeden na druhého, abychom nerozdělovali společnost ještě více, než jak rozdělená je. Kéž se nám to minimálně v dalším roce daří!

27. dubna 2019

(pietní vzpomínka na oběti českého protinacistického odboje)

Lidice

aneb Velké zlo nepřichází náhle, ale postupně

Sešli jsme se, abychom se sklonili před oběťmi českého odboje z let 1939–1945. Abychom si připomněli Lidice. A abychom si uvědomili statečnost zaměstnanců Strašnického krematoria, kteří část popela těchto obětí pietně shromažďovali pro pozdější dobu. Jsou před námi tři témata. Zlo a zločiny v mimořádně odpudivé podobě. Osobní odvaha odpovědět zlu, nesklonit se před zlem a projevit statečnost ve prospěch celku. A konečně, zachování stop historie pro budoucí generace, pro následné poučení.

Osobně si hrozný zločin v Lidicích připomínám básní „Mrtvá ves“ českého židovského spisovatele Viktora Fischla:

*Pobili muže na jatkách
a ženy v dálku odvezli,
od prsů dítě odtrhli,
už není. (...)*

*Už není, není, není,
chléb do pece již nevloží,
kuřatům zrní nenasypou,
za domkem záhon nevyplejí.*

Velké zlo nepřichází náhle, ale postupně. A postihuje nejen politiky, ale i obyčejné lidi. Demokracie se v rudou, hnědou či jinak barevnou diktaturu mění pozvolna. Když se rozdmýchává nenávist všedních dní. Když začíná převažovat bezohlednost a arogance v politice, ve společnosti i v našem osobním vztahu k sousedům. Když jsme lhostejní a mlčíme k projevům rasové, politické a jiné nenávisti. Když se chováme sobecky k slabším a bezbranným. Pamatujme na to. Totality zasévají zlo do připravené půdy. Je na nás, abychom si to uprostřed všedních dní uvědomili, abychom posilovali svou imunitu a byli ohleduplní. Abychom naslouchali svým sousedům, kolegům, ať už jsme kdokoli a kdekoli.

Ani slovo nenávisti

Vina je vždycky osobní, nikoli kolektivní. Jsem vinna tím, co jsem udělala nebo co jsem případně opomenula udělat! Nemůžu být ale vinna něčím, co udělali jiní, i kdyby to byli moji rodiče nebo prarodiče. A stejně tak osobní je i schopnost odpovědět zlu. Skláním se tu dnes před těmi, kdo položili svůj život za druhé, i před těmi, kdo s odvahou uchovali jejich popel jako tichý vykřičník pro nás, kteří žijeme v přítomnosti. Viktor Frankl, světoznámý rakouský psycholog s českými kořeny, který přišel v nacistických táborech smrti o všechny své nej-

bližší, požádal kdysi ve Vídni zástup pětatřiceti tisíc lidí, aby pochopili, že od něho neuslyší ani slovo nenávisti. I když k tomu měl mnoho důvodů – při vzpomínce na svou první ženu zavražděnou v koncentráku. Doporučil, abychom si všímali a zaznamenávali pro budoucí generace příklady těch, kdo zlu ani nenávisti nepodlehli, kdo se chovali vlastně normálně – protože byli tam, kde mají být. Připomínat si statečnost, odvahu a oběť těch, kdo zemřeli v Lidicích i jinde rukou totalitních diktatur, je naší povinností vůči minulosti. Naším úkolem v přítomnosti a pro dobrou budoucnost je být tam, kde máme být, a neutíkat bez boje. Děkuji vám za pozornost.

27. dubna 2018

(pietní vzpomínka na členy českého národního odboje a jejich rodinné příslušníky, popravené a umučené v letech 1939–1945, včetně lidických mužů, zadržených mimo Lidice a popravených v Praze-Kobylisích, Strašnické krematorium)

Sekyrárna Pankrác aneb „Drážďany a Berlín už na Čechy prostě nestačily“

Takzvaná Sekyrárna, oddělení „II A“ v policejní věznici gestapa v Praze na Pankráci, byla místem, kde v rozmezí dvou let (od dubna 1943 do dubna 1945) zemřelo pod gilotinou celkem 1075 lidí. Z toho bylo celkem 155 žen. Skláním se tu před jejich obětí.

Totalitní režimy se vyznačují tím, že trestají lidi za věci, které svobodná společnost pokojně snáší. Patří totiž do sféry svobody slova a svobody smýšlení. V žádné svobodné společnosti přece nemůžou být právním deliktem, za který hrozí smrt, – cituji – „projevy protiněmeckého smýšlení“ nebo „poškozování blaha německého národa nejružnějším chováním“. Když si chodím připomínat oběti války, snažím se dané místo aspoň trochu poznat.

Kde domov můj půl hodiny před popravou

Zde, v Sekyrárně na Pankráci, se popravovalo dva dny v týdnu. V úterý a ve čtvrtek. O půl deváté ráno se dotyční dozvěděli, že na ně přišla řada. Sama exekuce začínala přesně ve čtyři odpoledne. Mezitím měli čas na poslední rozloučení, dopisy a vzkazy nejbližším. Bestiální na zdejším systému bylo to, že spoluvězni se poprav fakticky museli účastnit. Dopadání gilotiny se totiž rozléhalo po chodbách...

Hluboce mě oslovil moták jedné z vězeňkyň. Třiadvacetiletá Růžena Kodadová komentovala zvuk gilotiny slovy: „Je to vůbec nemyslitelné, že něco takového se může ve 20. století stát...“ Kolikrát si říkáme obdobnou větu my, když se dozvídáme o násilí a vraždách v současných diktaturách nebo na místech válečných konfliktů... Růžena Kodadová byla popravena 9. září 1943. Z dopisu jiného odsouzeného se dozvídáme, že vězni, kteří přišli na řadu před ní, půl hodiny před popravou zazpívali z cely smrti Kde domov můj. Ten den bylo během deseti minut popraveno 13 Čechů.

Chci tu jako senátorka veřejně zdůraznit, že pankrácká Sekyrárna se stala popravištěm našich lidí prostě proto, že Drážďany a Berlín na Čechy prostě už nestačily. Připomeňme si, že v berlínském Plötzensee přišlo o život 677 Čechů – nejvíce ze všech evropských okupovaných národů.

Mějme k těmto mrtvým úctu. A nikdy neříkejme, že jsme národem bez hrdinů!

Případ Karla Rameše

Sekyrárna má i svého přeživšího hrdinu – obětavého Karla Rameše, který zachránil velké množství posledních dopisů a kreseb popravených. A také unikát: časopis vytvářený odsouzcenci na cele smrti. Nesvědčí tyto skutečnosti o síle lidského ducha? O tom, že lidskou svobodu nedokáže potlačit žádná diktatura ani totalita?

Nemohu bohužel skončit zde, protože pankrácký příběh má své pokračování za komunistické diktatury. Komunisté tehdy začali jednostranně zvýrazňovat oběti z řad komunistické strany. Ale co víc, následně se pokoušeli vymazat z paměti národa i Karla Rameše. V roce 1959 ho odsoudili za údajnou velezradu k desetiletému žaláři. Našli totiž u něj rukopis nazvaný „Žaluji – národní kalvárie za doby komunismu“, který měl být volným navázáním na spis „Žaluji: Pankrácká kalvárie“ z roku 1946, v němž byly vylíčeny nacistické zločiny.

Pankrác je místo, kam máme povinnost chodit, abychom si zde uctili hrdiny a nevinné mrtvé. Odcházejme odtud prosím s vědomím, že jakýmkoli hrůzám v budoucnosti můžeme zabránit jen tehdy, když budeme hájit nejen svou vlastní svobodu, ale i svobodu druhých.

4. 5. 2018

(Vazební věznice Pankrác, pietní vzpomínka na všechny, kteří položili životy v boji proti nacismu)

1917

Bitva u Zborova
aneb O síle dobré armády
i integrující se Evropy

Bitva u Zborova nebyla velká, ale měla obrovský význam pro naši státnost, pro naši samostatnost, pro naše zdravé sebevědomí. Jedním z atributů státnosti je dobře zorganizovaná armáda podřízená civilním autoritám. Můžeme mít identitu kulturní, náboženskou, jazykovou, národní, ale mnohdy ani toto všechno dohromady nestačí na samostatnost, na vlastní státní existenci. Bitva u Zborova a přítomnost vlastního vojska byla odrazovým můstkem pro formování dalších československých jednotek v Rusku.

Porovnejme si prosím čísla: Na konci roku 1917 bylo našich bojeschopných vojáků celkem 38 a půl tisíce. Ke konci roku 2018 má Armáda České republiky přes 25 tisíc vojáků z povolání. 102 let staré počty prostě pořád obstojí! Ve zborovské bitvě prokázali naši vojáci a jejich vedení vojenský um. To mělo své důsledky. Všimli si toho tehdejší ruští i evropští politici. A Tomáš Masaryk, náš pozdější první prezident, si tím v tehdejší světové politice významně posílil autoritu. Vítězná bitva u Zborova je počátkem dráhy k samostatné Československé republice. Ve zborovské bitvě se předvedli zformovaní bojující vojáci, nikoli muži, kteří v rámci většího cizího celku plní jen dílčí, například výzvědné, úkoly.

Hledíme-li na postoj Tomáše Masaryka na tehdejší Rusko, jež se stalo brzy komunistickým, říkáme si jediné: Masaryk byl realista. Věděl, že republika potřebuje kvalitní, bojeschopnou, plně vybavenou armádu. Dělal pro to hodně. Mimo jiné jsme měli velmi kvalitní zbraně. Věděl, že naše republika potřebuje silné, spolehlivé a demokratické spojence a snažil se spolu s Edvardem Benešem tyto mezinárodní vztahy a svazky budovat. Měli to oba neskonale těžší než my dnes. Co by tehdy dali za prů-

myslově vyspělé a demokratické Německo? Za demokratické, dynamicky se rozvíjející Polsko?

Ušmudlaný kompromis v EU lepší než mrtvoly a beznaděj válek

Mnozí čeští političtí lídři v současnosti bohužel zpochybňují základní mezinárodně politické zakotvení České republiky. Mír na evropském kontinentě máme díky mnohostranné, postupně se integrující, konflikty řešící a odrážející Evropské unii. Někdy jsou to pořádně ušmudlané kompromisy, mnohdy je to hodně byrokracie, ale pořád lepší to než pach, zima, mrtvoly a beznaděj v zákopech 1. světové války. Mír na evropském kontinentě máme dnes díky vynikající spolupráci států sdružených v Severoatlantické obranné alianci.

Vždycky, když jsou tyto dva základní kameny naší stability zpochybňovány, když se prosazuje čínský nebo ruský pohled na věc, když je kritizován víc Brusel a Štrasburk než Moskva a Peking, měli bychom si vzpomenout na československé legionáře. Na jejich anabázi v Rusku. Na to, jak se jim komunisté po roce 1945 pokusili upřít sebe-menší místo v historické národní paměti.

Legionáři se svým ryzím vlastenectvím, se schopností bránit vlastní stát a jeho demokratický charakter, byli trnem v oku jak nacistům, tak komunistům. Mějme respekt k samotným legionářům i k těm, kdo jejich odkaz uchovávali a uchovávají v našem povědomí. Před dvěma lety jsem si zde posteskla, že náš zborovský pomník na Praze 10 byl dlouhá léta opomíjen a poněkud zanedbán. Dnes mohu s radostí konstatovat, že se opravuje a brzy

bude v plné kráse obnoven. Bylo to i jedno z prvních míst, kam jsem se s vděčností vydala po svém zvolení starostkou.

Legionáři nám i dnes ukazují, kolik je zapotřebí statečnosti, kolik vytrvalosti a kolik moudrého umění válčit – totiž umění bojovat tak, abychom uměli zajistit bezpečnost vlastních občanů a odstrašili ty, kdo by se ji pokoušeli narušit. Úkol zajistit trvalou bezpečnost středně velkého státu uprostřed Evropy není snadný. Je to součást našeho dnešního budování státu, našeho dnešního úsilí o demokracii svobodnou, nikoli pouze volební a formální. Zborov je velkou inspirací, budme za ni vděční.

2. července 2019

(projev k 102. výročí vítězství v bitvě u Zborova)

Sousedská výsadba Záběhlické lípy Svobody
ke 100 letům naší Republiky v roce 2018 včetně
pamětní desky finančně podpořené senátorkou
Renatou Chmelovou

1850

Masaryk aneb Šťěstí na prezidenta zakladatele

Stabilní stát a občanská společnost stojí na těch, kdo se nasazovali a nasazují ve prospěch druhých. Nepanovat, nekořistit, ale sloužit a přispívat druhým.

Při zrodu našeho moderního státu jsme měli velké štěstí. Tomáš Garrigue Masaryk se osvědčil na mnoha místech. Zaslouhuje si naši úctu jako veřejně známá osobnost, jako politik i jako náš první prezident. Celý život kladl důraz na vzdělání, kritický rozum i na duchovní základy Evropy. Neváhal jít statečně proti proudu, kde šlo o pravdu a o život (hilsneriáda, rukopisy aj.). Nestal se nikdy cynikem, uměl ztrácet iluze, ale neztratil ideály. Přitom dovedl být politickým praktikem. Měl jasnou vizi, na kterou navázal Václav Havel a na kterou můžeme navazovat i my. Připomínám si ráda dva jeho výroky, které spolu souvisejí: „Demokracie není panováním, nýbrž prací k zabezpečení spravedlnosti. A spravedlnost je matematika humanity.“ A druhý: „Ježíš, ne Caesar, toť smysl našich dějin a demokracie“

7. března 2020 (úvaha k 170. výročí narození prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka)

Renata Chmelová

SRDCEM

PRO REPUBLIKU